

ΓΚΑΣΛΟΥΟΡΘΟΥ: ΑΓΩΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΤΟΜΑΡΙ

ΘΙΑΣΟΣ ΜΑΡΙΚΑΣ ΚΟΤΣΠΟΥΛΗ-ΘΕΑΤΡΟ ΡΕΞ

Το κ. ΣΩΚΡ. ΚΑΡΑΝΤΙΝΟΥ

Το έργο του Γκασλουόρθου «Αγώνας για το τομάρι», είναι κομωμένο με μαστοριά τέτοια που μπορεί, ως ένα σημείο, και συμβιβάζει τις απαιτήσεις της τέχνης με τα γούστα του σημερινού κοινού. Κι' αυτό βέβαια μειώνει πολύ την καθαρά λογοτεχνική του αξία. Ο Γκασλουόρθου, στο έργο του αυτό, ξεχωρίζει μια αληθινή μεριά της ανθρώπινης ζωής και προσπαθεί να την αναγάγει σε παράσταση συμβολική. Όμως δεν έχει τη δύναμη να προχωρήσει στο δούλεμα του υλικού του ίσαμε να το μεταλλάξει ολότελα και να το δώσει σε φόρμες αόσμητες. Αυτό θα απαιτούσε από τον θεατρικό συγγραφέα μεγάλο ποιητικό ταλέντο, που μόλις αρχίζει στην εποχή μας να παρουσιάζεται άραια και που — γιατί έρχεται ο καιρός του—δύσως σε έργα καθεβραδυής επιτυχίας και ούτε στον Γκασλουόρθου της προχρειαίνης προμέρας. Έκει ο συγγραφέας κροτιέται δεμένος στα κινότοπα πλαίσια του νατουραλιστικού θεάτρου, που δεν ταυριάζουν καθόλου με τον συμβολισμό που θέλει να κάνει και τον αναγκάζουν συχνά να καταφύγει σε τεχνάσματα άτεχνα ή τριμμένα ή απίθανα. Τα δουλικά που κρύβονται πίσω από το παραβάν, τα χαρτιά που τα βλέπουμε μέσα στην τσέπη του άλλου και κάνουμε τον καυγά της τελευταίας πράξης, ως κι' οι κονοκέφαλοι της Χλόης και η νυχτερινή συνάντησή της, στο δωμάτιό της, με τον Χορνμπλόερ, οι μεσίτες κ. ά. είναι κομωμένα κατανάγκη για να συνδέσουν τα κομμάτια του έργου που δεν έσωσε να πάρει μορφή στέρεη, ομοιογενή και ολοκληρωμένη. Οι κύριες, ώστόσο, καταστάσεις που σχεδιάζει ο συγγραφέας είναι βαθειά ψυχολογημένες και το νόημα που θέλει να βγάλει απ' αυτές ξεκάθαρο και σωστό. Έτσι κι' οι τύποι του έργου στέκουν αληθινοί και πείθουν.

Ο εύγενής γαιοκτήμονας Χίλκριστ με τη γυναίκα του, οι δυο άντρες πατέρας και πρώτος γιός Χορνμπλόερ, είναι δυο κόσμοι αλλοιώτικοι, που ο ένας φθίνει κι' ο άλλος δρᾶ, ο ένας περιφρονεί κι' ο άλλος υποφέρει από αυτό, δυο κόσμοι που συγκρούονται από την ώρα που διαμορφώθηκαν συνειδητά ο ένας δίπλα στον άλλο. Η άνοσταμη της νίκης του ενός στον αγώνα αγώνα είναι ήττα και των δυο απ' τις αδιαμόρφωτες στον καιρό μας, όπως όλα, κοινωνικές συνθήκες. Κοιτά τους οι δυο νέοι: κι' από τις δυο μεριές, η Τζιλλ κι' ο Ρόλφ δε μπορούν γ' αφομοιώσουν το νόημα του αγώνα των άλλων και κλυδωνίζονται «θέσει» κοντά τους σημαδεύοντας τον άργο ρυθμό της εξέλιξης. Η Χλόη άρατος τύπος θύματος της ζωής και της εοσισησίας της, αληθινός.

Η παράσταση πρόσεξε περι-

σότερο τη ρεαλιστική μεριά του έργου, αλλά και πάλι δε μπόρεσε να δημιουργήσει αμόσφαира, γιατί ήταν σε πολλά σημεία άνομοια. Ο μεσίτης και ο Ξένο, όπως παρουσιάστηκαν με την έντυπωσιακή βρωμιά της στραβής ρεμπούλικας, μάλλον ελληνικού καταγωγίου, δεν μπορούσαν να κινηθούν άνετα στο περιβάλλον του έργου και πουθενά δεν κρατούσαν την άκρη και με την άλλη όψη του που είναι, όπως εξήγησαμε παραπάνω, η προσπάθεια του συγγραφέα να κάνει συμβολισμό. Ο Χορνμπλόερ, όπως έπαρουσιάστηκε ήταν αδικαιώτος. Δυσκολεύομαι να πιστέψω ότι ο κ. Λογοθετίδης, μια που έχει τη φιλοδοξία να παίξει ένα ρόλο Ξένο προς τα καλούπια του, δεν θα ήταν σε θέση να δώσει τον τύπο πιο σίγουρο και πιο συνεπή προς τις απαιτήσεις του έργου. Ο Χορνμπλόερ είναι ένας άνθρωπος θετικός και με δράση αληθινή και ολοζώντανη, βιομήχανος και άνθρωπος που θα φχαριστιότανε πολύ να στεκότανε στο περιβάλλον της άριστοκρατίας, ώστε άνθρωπος που είχε μάθει να τηρεί τα προσήματα και να μη χειρονομεί αδιάκοπα και να μην καθοιάει τα τραπέζια των ευγενών. Άλλά ένα τέτοιο σήσιμο του τύπου δεν φαίνεται να εξήγησε ο σκηνοθέτης της παράστασης από τον κ. Λογοθετίδη. Ο κ. Παππάς κράτησε άρατα το ρόλο του Χίλκριστ και μάλιστα προχωρώντας ή παραόταση. Στην άρχη δεν είχε βρει τον άργο ρυθμό που είναι απαραίτητος για να υποδηλωθεί η ηλικία. Μά η παρατήρηση αυτή είναι λεπτομέρεια, μια και στα όρια του ταχτικού κριτικού σημειώματος δε χωράει η ανάπτυξη της και στο ελληνικό θέατρο, η υπόθεση των ρυθμών είναι ζή-

τημα διαίσθησης και μόνο. Στον ρόλο της γυναίκας του Έμμου μια πολύ καλή εμφάνιση ή β. Νόρα Μπασιτί, άπλη, έκφραστική όπος και ή δεσποινίς Λάρη στο ρόλο της κόρης της Τζιλλ. Χαρακτηριστική κι' έκφραστική στο ρόλο μιας φτωχής νοικάρισσας ήταν ή β. Ασλαούνη. Η κ. Μιράντα κράτησε με κατανόηση το δύσκολο ρόλο της Χλόης, είλε εοσισησία και κοντά σε μερικές σκηνές άδυναμίας και άλλες πολύ δυνατές. Ο κ. Γιαννίδης, πιστα θεατρική ως το κόκκαλο, έκανε τον κήρυκα της δημοπρασίας να τον θυμούμαστε ξεχωριστά κι' αυτό είναι, δυο φορές προς τιμή του. Γιατι ο ρόλος αυτός, που δεν είναι ρόλος, είναι και τεχνικά δυσκολώτατος όταν μάλιστα ο σκηνοθέτης τοποθετεί τα πρόσωπα σην πλατεια του θεάτρου. Για την άποτυχία του ξεσηκωμένου απ' έξω πειράματος που κι' έξω άπότυχε πριν από πολλά χρόνια: και πριν καλά-καλά το έπινοήσουν οι σκηνοθέτες τότε, τρανή άπόδειξη είναι ότι στην προμέρα ένας από τους θεατές σκέφτηκε πως κι' αυτός μπορεί άκοπα να λάβει μέρος στον πλειστηριασμό κι' έβαλε άεκατό άπάνω» κι' έφερε έξυπνα και χαρακτηριστικά σε δυσκολία προς στιγμή τη σκηνή και το θέατρο. Μά δεν άξίζει τον κόπο να πάρουμε τώρα στα σοβαρά την έπινοήση και να τη συζητήσουμε ξανά σαν σκηνοθετικό εύρημα. Οι κ. κ. Κώστας Μουσούρης και Σπ. Μουσούρης καθώς και ο κ. Ζερβός, ή Δις Καπλάνη—ο ήθοποιος όταν έχει ταλέντο και τον τελευταίο ρόλο παίζοντας υπάρχει—ο κ. Διανέλλος, ο κ. Λεμός κράτησαν έλοι, νομίζω, τους ρόλους τους κατά τις υποδείξεις του σκηνοθέτη ή την ίδιουσυγκρασία τους και τα γνωστά μας καλούπια.

ΣΩΚΡ. ΚΑΡΑΝΤΙΝΟΣ